

מסורת הש"ס

6) ונרמס לה: (ב) כי"א
מד הוא ומר הוא הוה מר
ירוא: רמ"ל (ג) עירובין
כג: ד) ומספחא פ"ב
ה"ד פ"ט: (ד) כי"א חמ"ט
סוטה י"ג ד"ה מרמ"ט
וה"ט: ח"ל ע"ג ד"ה
עירק"ל: (ו) כלאים פרק
א' (ז) נגיל דף
ל"ה: (ח) ודף כ"ו ופ"ט
בבב"ב ופ"ט קת"ל: (ט) כ"ל
כשחמס"א: (י) מלאה א"ש
מ"ז: (כ) ופ"ט חמ"ט סוטה
ל"ו ד"ה כתיב ועוד שם
חמ"ט י"ג ד"ה עירק"ל:

מ"ס פ"ר
אף עירק"ל: שם מר
(עירובין כ"ג)

רבינו חננאל

מתני' ואילו ירקות שאדם
יוצא בהן ידי חובתו בפסח
וכי: חרות חסא: עולשין
הנבי: חמס"ב כ"ן שמה,
מרחבינא אטרא דדיקלא,
מרור כרייתא: אמר רבי
יוחנן מדברי כולן נלמד
ירק מר יד שרף ופניו
מכסיפין: אמר רב הונא
הלכה כאחרים ואמרי ירק
מר ופניו מכסיפין ויש לו
שרף וזה מרור: וכן אמר
בריה דרבא הוה מרור
אמרייתא דרבא: אמר
לית רבנא מאי דעתך
דמרירין טפי: והא אנת
תנן: וכן תאני בר קפרא
ודי שמואל חזרת: ואמר
ר' אשימא צויה בחזרת
וכי: אמר ליה תורי: כי
שי"מ דבולי עלמא מצוה
בחוזה דהאי חסא: אימא
מרייתא דרבינא: יש מי
שאמר הרבה של בהמה:
ויש מי שאומר מרר של
דג ששמו כויא: והא
שיבטא: והוא קליס
האספין: ורדיקין בעינן
מרור גידולי קרקע כמשה,
דהא הקישו הכתוב על
הירדוף וטורסו: פי הירדוף
הרופא: ואסיקא מרורים
כתיב מינין הרבה: אמר
רבה בר רב הונא אמר רב

כל שעה פרק שני פסחים

ל"ט.

עין משפט
גר מצוה

קנו א ב מ"י פ"ז מה"ל
מלא הלכה י"ג סגמ
עש"ח מה טיפ"ע א"ח סי'
תנע ספ"ק סי'
קנו ג מ"י פ"ג מה"ל
כלאים הלכה ג סגמ
לחין רעט טיפ"ע י"ד סי'
ר"ע ספ"ק ד':

במתני' אלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחזרת בתמכא ובחרבינא ובמרוז ובמרוז: כוליהו מפרש בגמ': כבושין: בחומץ: שוקין: מבושלין: מבושלין: כדכ"ך נישול: ומלטרפין לגויה: א"ש אין לו מאחד מהן כוית אכל יש לו מהו חלי זית ומוה חלי זית מלטרפין זה עם זה כדי ללאת ידי חובתו: ונדמאי ובמעשר ראשון כו': אכל בטבל לא וחק על גב דמעשר ירק דרנבן הוה לה מלוא הנבלה בעבירה דומיא דע"ג דלחמן כפירקין: גמ' מסא: ליטוג"א: סיניגי: עשב שקורין קייפלא"א:

מ"ס פ"ר
אף עירק"ל: שם מר
(עירובין כ"ג)

אצוותא דדיקלא: ל"ל דהוי מין זרעים דהא לקמן אמרין מה מלא מין זרעים אף מרור מין זרעים סי':
ואימא הירדוף כי מצה וכו': נפי' לולב הגזול (סוכה דף ל"ג):
פרי"ך גבי דקס ואימא הירדוף אמר אביי דרבי' דרבי נועם ופ"ה דלא הוי נועם כיון דהוי סס המוט לבהמה הכל נמי ה"מ לשנויי הכי אלא דמשני שפיר טפי אכל קשה לנש"א ללעיל אמר דהירדופי כשר למרור ובפסק אלו טרפות (חולין דף נ"ח): משמע דהוי סס המוט לבהמה דלמך נהמה שאלה הירדופי היינו סס המוט ומשני מרי זוגי סס המוט:
ערוגה

לעני רש"י
ליטוג"א (ליטוג"א).
חסה.
קייפלא"א: עולש.
מ"ס פ"ר: כרייתא (מ"ן צ"ח).
וידיל"א: קוקות.
אמרייתא: ד' קרייתא (צ"ח).
ספ"ר"ן (מ"ס פ"ר).
טלומ"ה: ט"ף החמור מ"ן ע"ב.
עשב.
אליעזר"א: לענה.
ליטוג"א: טול מעשבים.
ד"ה חלב.
פ"ד"ש (פ"ד"ש).
חזו"ר.
ספ"ר"ן (מ"ס פ"ר).
טלומ"ה.
שלי"ט: כו'.

רבינו חננאל (המשך)
ירקות ששנינו: כגון חזרת ועולשין וחמס"ב וחחרבינא וכיוצא בהן, שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח משום מרור: כולן נורעין בערוגה אחת: דייקנן מינה כי אלו כולן מין אחד הן ואין בהן משום כלאים: ומותר רב עליה חזרת וחזרת גלין, ועולשין ועולש שדה: כרישין כו', ואמרין בסופה כולן נורעין בערוגה אחת, דייקנן דוק חזרת וחזרת גלין דתריירו מין חזרת נענה, הני הוא דלינתו כלאים בהדי הדדי, הא חזרת ועולשין אע"ג דתריירו מין מרור אינן כלאים הוו, וכי תימא הכי קתני כל מין חזרת, וכל מין עולשין, וכל מין כרישין, וכל מין כוסבר, וכל מין חרדל, וכל מין דלעת, אלו כולן בחד נורעין בערוגה, והא רב הוא דאמר זוגות זוגות שנינו, כלומר חזרת וחזרת גלין הנה זוג, ועולשין ועולש שדה זוג אחד, כרישין וכריש שדה זוג אחד, כי האי זוגות זוגות זוגות כפי עצמן אינן כלאים, הא כוליהו בהדי כלאים ניתו, ושנין מאי נורעין דקאמר רבה בר רב הונא כהילכתא אחר מין כלומר אם בא לנרען בערוגה אחת נתח לכל אחד ואחד כרי עברותו שלא יאזרע אחד וינק מכלל חברו שכל אחד מין כפי עצמו הוא.

מתני' יאילו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחזרת בתמכא ובחרבינא ובמרוז ובמרוז: כוליהו מפרש בגמ': כבושין: בחומץ: שוקין: מבושלין: מבושלין: כדכ"ך נישול: ומלטרפין לגויה: א"ש אין לו מאחד מהן כוית אכל יש לו מהו חלי זית ומוה חלי זית מלטרפין זה עם זה כדי ללאת ידי חובתו: ונדמאי ובמעשר ראשון כו': אכל בטבל לא וחק על גב דמעשר ירק דרנבן הוה לה מלוא הנבלה בעבירה דומיא דע"ג דלחמן כפירקין: גמ' מסא: ליטוג"א: סיניגי: עשב שקורין קייפלא"א:
מ"ס פ"ר
אף עירק"ל: שם מר
(עירובין כ"ג)

אף עסוס וטורא ומר ירואר א"ל ר' יוסי עסוס וטורא א אחד הוא ומר זה הוא ירואר תני דבי (ר') שמואל אלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחזרת בעולשין ובתמכא ובחרבינא ובמרוזין ובהרדופין ר' יהודה אומר אף חזרת ולין וחזרת גלין כיוצא בהן י' אילעא אומר משום ר"א אף ערקבלים וחזרת על כל תלמידיו ובקשתי לי חבר ולא מצאתי וכשבאתי לפני ר"א בן יעקב הודה לדברי ר' יהודה אומר כל שיש לו שרף ר' יוחנן בן ברוקה אומר כל שפניו מכסיפין ואחרים אומרים [כל] ירק מר יש לו שרף ופניו מכסיפין א"ד יוחנן מדברי כולן נלמד ירק מר יש לו שרף ופניו מכסיפין אמר רב הונא הלכה כאחרים רבינא אשכחיה לרב אחא בריה דרבא דהוה מהדר אמרייתא א"ל מאי דעתך דמרירין טפי והא חזרת תנן ותנא דבי שמואל חזרת וא"ד אושעיא מצוה בחזרת ואמר רבא מאי חזרת חסא מאי חסא דהם רחמנא עילווין ואמר ר' שמואל בר נחמני א"ד יונתן למה נמשלו מצריים כמרור לומר לך מה מרור זה שתחילתו רך וסופו קשה אף מצריים תחילתן רכה וסופן קשה א"ל הרדי בי א"ל רב רחומי לאביי ממאי דהאי מרור מין ירק הוא אימא מרירתא דכופיא דומיא דמצוה מה מצוה גידולי קרקע אף מרור גידולי קרקע ואימא הירדוף דומיא דמצוה מה מצוה מין זרעים אף מרור מין זרעים ואימא הרויפו דומיא דמצוה מה מצוה שניקחת בכסף מעשר אף מרור שניקח בכסף מעשר א"ל רבה בר רב חנין לאביי אימא מרור חד מרורים כתיב ואימא מרורים תרי דומיא דמצוה מה מצוה מינין הרבה אף מרור מינין הרבה אמר רבה בר רב הונא אמר רב ירקות שאמרו חכמים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח כולן נורעין בערוגה אחת למימרא דלית בהו משום כלאים מתיב רבא י' חזרת וחזרת גלין ועולשין ועולש שדה כרישין וכריש שדה כרישין וכריש שדה אחר, כי האי זוגות זוגות זוגות כפי עצמן אינן כלאים, הא כוליהו בהדי כלאים ניתו, ושנין מאי נורעין דקאמר רבה בר רב הונא כהילכתא אחר מין כלומר אם בא לנרען בערוגה אחת נתח לכל אחד ואחד כרי עברותו שלא יאזרע אחד וינק מכלל חברו שכל אחד מין כפי עצמו הוא.